



ISSN 2450-6486

<http://ehs.eeipsy.org>DOI: <https://doi.org/10.38014/ehs-ss.2023.4.10>

This publication was made with the funds of a joint Grant of
EEIP (Ukraine - France) and ChF "Education: Future"



Наталія СІНЕЛЬНІКОВА

Професійна підготовка вчителів початкової школи до роботи з батьками: досвід Польщі та виклики для України*

NATALIA SINELNIKOVA. **Professional training of primary school teachers to work with parents: experience of Poland and challenges for Ukraine.** *The professional training of elementary school teachers to work with parents in Poland is carried out with the use of modern learning technologies – ICT. In this area the experience of Polish teachers and the positive results of work testify to the strategically correct direction of state policy development. In Ukraine every year the need to improve the content of primary school teachers' training, information provision of the educational process is becoming increasingly tangible. There is a steady tendency to form the informational competences of future primary school teachers, enriching them with the innovative achievements of European countries. The questionnaire data from Ukrainian elementary school teachers show that forms of work with parents used up to date are more traditional. A similar poll conducted by Polish scholars is aimed at more on the individual approach of teachers to parents by means of ICT. Before the domestic system of higher education becomes necessary to borrow*

the Polish experience. Attention is needed to focus the teachers of higher education on the methodological support of future primary school teachers in the context of modern forms of work with parents.

Keywords: *training, primary school teacher, future teachers, parents, family, education, forms of work with parents, individual meetings at school, short text messages (SMS), e-mail, parent meetings, phone calls, Internet forum, school portal.*

1. Постановка проблеми

Нагальною потребою сьогодення є підвищення рівня обізнаності майбутніх учителів стосовно роботи з батьками учнів. Експериментальні наукові дослідження, опитування, анкетування, бесіди зі студентами спеціальності «Початкова освіта» демонструють одночасно їх непевненість/побоювання, і бажання більше дізнатися та набутти необхідних практичних навичків у роботі з батьками майбутніх учнів.

Природно, що первинним соціальним середовищем дитини є батьки, адже вони безпосередньо впливають на її становлення як особистості. Однак, на жаль, як свідчить практика, не всі батьки виявляють інтерес і бажання підвищувати свої психолого-педагогічні знання та ефективно взаємодіяти з педагогами для знаходження спільного розв'язання проблем щодо виховання та навчання своєї дитини. Тому на сьогодні залишається вкрай важливим питання підвищення педагогічної культури майбутніх учителів початкової школи, які мають залучати батьків до співпраці.

Особливості підготовки вчителя початкової школи до роботи з батьками досліджували науковці Н. Бугаєць, О. Буздуган, О. Будник, С. Корнієнко, О. Кучай, К. Маліновська, О. Матвієнко, К. Гернік, Т. Шанскова. У своїх працях учені приділяли увагу розкриттю ціннісно-смыслових уявлень студентів про значимість гностичного, ціннісно-мотиваційного, праксеологічного компонентів готовності майбутніх учителів початкової школи до роботи з батьками.

Мета статті – розкрити позитивний досвід Польщі щодо особливостей роботи з батьками учнів початкової школи для його ефективного впровадження в Україні.

Гіпотеза – застосування досвіду польських науковців щодо підготовки вчителів початкової школи дозволить підвищити рівень підготовки вчителів початкової школи в Україні.

2. Матеріали, методи, організація дослідження

У дослідженні брали участь 15 вчителів початкової школи м. Києва, вік опитуваних від 35–47 (n = 15, вік 35–47) років. Усі вчителі були поінформовані, що опитування, анкетування та бесіди проводяться з метою аналізу та опублікування їх результатів. Також респондентами були студенти-випускники спеціальності «Початкова освіта» у кількості 48 осіб, віком від 20–22 (n = 48, вік 20–22) років.

Організація дослідження. Дослідження проводилося у два етапи – збір інформації словесними методами (визначено актуальність проблеми та необхідність удосконалення форм та методів роботи у вищій школі) та вивчення наукової літератури зарубіжних і вітчизняних науковців. Другим етапом є анкетування вчителів (виявлено статистичні дані щодо визначення найбільш уживаних форм роботи вчителя з батьками) та визначення рекомендацій щодо необхідності удосконалення взаємодії вчителя з батьками. Під час реалізації дослідження застосовувалися такі методи, як: теоретичні: аналіз, порівняння, синтез, систематизація, узагальнення, метод системно-структурного аналізу наукової літератури та проблемно-цільовий метод, які дають змогу показати розвиток педагогічної думки з досліджуваної проблеми; емпіричні: педагогічне спостереження, бесіди з педагогічними працівниками, студентами, аналіз нормативно-правових документів, аналіз отриманих результатів та отриманої первинної інформації.

3. Виклад основного матеріалу та результатів дослідження

Сусідство з Польщею, природно, впливає на зміни у системі освіти України. Підтвердженням цьому є зміни, внесені до Закону України «Про освіту», ухваленого 05.09.2017 року Верховною Радою України. Інший документ – Лист МОН України від 17.08.2016 року 1/9-437 «Щодо методичних рекомендацій про викладання навчальних предметів у загальноосвітніх навчальних закладах» висвітлює рекомендації, які вже досить тривалий час впроваджуються у початковій школі Польщі. Зазначимо деякі з них.

Шкільна освіта в Польщі вважається однією з найбільш потужних з-поміж країн Європи. Заняття у початковій школі не мають чіткого поділу на предмети, а побудовані на основі інтеграційного підходу. Такий зміст навчання вимагає значної підготовки вчителя та є вимогою часу.

Для зняття фізичної та психологічної втоми учня з перших днів навчання його привчають писати не ручкою, а олівцем. Польські науковці стверджують, що таким чином у дітей менше втомлюються м'язи рук, та й психологічно дитина не боїться зробити помилку, оскільки має можливість її виправити.

Іншою позитивною практикою є заборона вчителю оголошувати оцінки публічно, адже це негативно впливає на самооцінку дитини та травмує її психіку.

У цілому освіта в Польщі спрямована на розвиток потенціалу дитини, враховує здоров'язбережувальну компетентність, що дає змогу бути толерантними один до одного та зростати у своєму індивідуальному темпі [6].

Співпрацю зі школою в Польщі допомагають скеровувати закони і постанови, у яких прописані права та обов'язки батьків [7]. Значною мірою здійснюється просвітницька робота з батьками учнів задля налагодження взаємовідносин між школою та сім'єю. Адже спілкування батьків з учителем впливає на соціальну активність школярів, що, у свою чергу, відображається на шкільному мікрокліматі. Саме з огляду на ці та інші вагомні причини педагоги мають піклуватися про відносини з батьками своїх учнів.

У цьому контексті важливо навчити майбутніх учителів бути порадиником для батьків, товаришем, який завжди готовий прийти на допомогу. Однією з перших рекомендацій, яку має озвучувати вчитель – знаходити час для своєї дитини, можливо, не багато, але потрібно зробити так, щоб дитина відчула, що її проблемами цікавляться, що батьки завжди її підтримають і допоможуть. Також для дитини важливим є спілкування, обмін думками щодо нових шкільних товаришів, друзів. Уважність та терплячість, яку батьки мають виявляти до дитини, нададуть їй упевненості в тому, що її люблять. Батькам потрібно хвалити свою дитину за успіхи, щоб мотивувати її до нових звершень. Лише коли учень зрозуміє, що про нього хвилюються, до нього прислуховуються, тоді він буде сконцентрований на навчальному процесі, а батьки будуть володіти інформацією про життя дитини та знати, коли вчасно треба їй допомогти. Це стане запорукою реалізації функції психологічного захисту родини, яка безпосередньо впливає на становлення особистості дитини [10, с. 32].

Форми та методи, які застосовуються в нинішній вищій школі, не завжди надають упевненості щодо практичної готовності студентів до

взаємодії з батьками майбутніх вихованців. Ця проблема потребує комплексного розв'язання. Важливим аспектом, на наш погляд, є врахування соціально орієнтованої підготовки майбутніх учителів початкової школи до роботи з батьками, яку досліджує науковець Т. Шанскова. У своєму дослідженні вона виділяє такі компоненти готовності до означеного виду діяльності: цільовий (потреба, інтерес); ціннісно-мотиваційний (соціальні, навчально-пізнавальні та професійні мотиви); змістово-процесуальний (загальнопедагогічні, етнопедагогічні та соціально-педагогічні знання в роботі з батьками учнів); операційно-діяльнісний (соціально-педагогічні уміння для роботи з батьками учнів); оцінно-результативний (самостійна соціально-педагогічна діяльність учителя початкової школи з батьками та її оцінювання) [8, с. 15]. Названі компоненти формуються тоді, коли майбутній учитель виявляє розуміння та бажання ефективно взаємодіяти з батьками учнів для досягнення спільної мети – формування гідної, конкурентоспроможної, освіченої, творчої особистості.

Інший науковець – О. Буздуган, досліджуючи готовність майбутнього вчителя до педагогічної взаємодії з батьками учнів визначає схожі за змістом компоненти: інтелектуально-когнітивний (уявлення щодо забезпечення готовності до взаємодії); ціннісно-мотиваційний (позитивне ставлення, інтерес, усвідомлення значення взаємодії); операційно-діяльнісний (професійно-педагогічні уміння та навички взаємодії вчителя з батьками учнів) [3, с. 171–172].

Подібні компоненти готовності до роботи з сім'єю учня розкриває Н. Бугаєць: мотиваційний (позитивна мотивація до роботи з сім'єю, усвідомлення її мети, позитивне ставлення до роботи з родиною); гностичний (професійно-педагогічні знання про роботу з сім'єю); процесуально-діяльнісний (професійно-педагогічні уміння роботи із сім'єю учня) [1, с. 162].

Проведений аналіз компонентів готовності студентів до здійснення педагогічної взаємодії з батьками дозволяє стверджувати, що найбільш важливими є мотивація, бажання, знання та практичні навички, які мають здобуватися студентами на практичних та семінарських заняттях у ВНЗ [9, с. 198–199].

У цьому контексті польські вчені одностайні у погляді на важливість добору засобів навчання, а саме – впровадження нових мультимедійних технологій [5, с. 259–260]. Так, науковець О. Кучай наголошує на особливому значенні креативних компетенцій для

професійного розвитку майбутніх учителів [5, с. 263]. Адже саме вони допомагають майбутнім педагогам подолати страх перед незвичними ситуаціями, вміти уміло та впевнено їх вирішити.

Серед основних компетенцій, якими має володіти майбутній учитель початкової школи, вітчизняні науковці Е. Вільчковський, А. Вільчковська, В. Пасічник називають: праксеологічні, комунікативні, креативні, моральні, інформаційно-медіальні тощо [4].

Зазначені компетенції безпосередньо відображають необхідність оволодіння майбутніми вчителями вміннями ефективної взаємодії з батьками своїх вихованців. Так, польський науковець Й. Кужма зазначає, що у процесі підготовки майбутніх фахівців важливо формувати таку компетенцію, як «знання про взаємодію вчителів, учнів і батьків у навчально-виховному процесі, про умови, методи, засоби дії, про конструювання і розв'язання нетипових навчально-виховних ситуацій за допомогою різних форм занять і активізуючих методів тощо [12, с. 157]. Сучасна вища освіта потребує реалізації нових форм роботи, спрямованих на розвиток означених компетенцій.

У своїх дослідженнях О. Будник наголошує на важливості розкриття у майбутніх учителів умінь проводити діагностику найближчого соціального оточення, яким є сім'я, та його позитивного (негативного) впливу на формування й розвиток специфіки моральної поведінки школяра [2, с. 89].

Низка науковців (О. Безпалько, Р. Вайнола, А. Капська, Л. Міщик, З. Шевців) зосереджують увагу на необхідності врахування соціального аспекту у підготовці вчителів початкової школи до взаємодії з батьками.

Студенти мають оволодіти такими формами організації соціально-педагогічного процесу, як: словесні (вербальні) – бесіди, розповіді, круглі столи, батьківські конференції, збори; наочні – відвідування музеїв, театрів, картинних галерей, тематичних виставок, кінотеатрів; практичні – ігри, конкурси, тренінги, суспільно значуща праця, екскурсії тощо [2, с. 179–180]. Такі форми спрямовані не лише на просвіту батьків, а й на налагодження взаємовідносин з ними.

На важливій ролі готовності до розв'язання соціальних проблем у школі наголошує польський науковець Б. Шлюз, концентруючи увагу на важливості інтегрування діяльності вчителів, педагогічних і соціальних працівників задля вирішення конкретних соціальних питань учнів та їхніх батьків [2, с. 184]. Адже такий досвід допомагає розв'язувати проблему комплексно.

Науковці К. Гернік та К. Маліновска наголошують, що головним у взаємодії з батьками є позитивне ставлення вчителя до батьків, його відкриті, дружелюбні відносини, бажання поділитися з ними знаннями, а також демонстрація щирої зацікавленості у ідеалах, озвучених батьками [11, с. 12–16]. До форм роботи з батьками вони зараховують: дні відкритих дверей, відкриті уроки, зв'язок з батьками електронною поштою, телефоном. Вчені звертають увагу на важливості для батьків спілкування з директором та адміністрацією закладу, яким вони довіряють свою дитину.

Учителям варто влаштовувати індивідуальні зустрічі з директором школи і класним керівником, відкриті шкільні заходи (наприклад, сімейний пікнік, фестиваль, день мецената і т.д.). Такі зустрічі можна організовувати за межами школи. Організацію зустрічі можна довірити частково або цілком батькам.

Серед основних форм зв'язку з батьками в Польщі здебільшого є: електронні листи, чати, SMS-журнал тощо.

Провівши анкетування серед учителів початкової школи (15 осіб) м. Києва, визначили, що найбільш поширеними формами взаємодії з батьками є: індивідуальні зустрічі в школі, батьківські збори, короткі текстові повідомлення (SMS), електронна пошта, телефонні дзвінки.

Порівнюючи зі схожим опитуванням учителів у Польщі [11, с. 14], виявили певну різницю.

Таблиця 1.

Форми роботи з батьками в Польщі та Україні

Форми роботи (Україна)	%	Форми роботи (Польща)	%
індивідуальні зустрічі в школі	49	заплановані індивідуальні зустрічі в школі	4
електронна пошта	5	електронна пошта	28
короткі текстові повідомлення (SMS)	23	короткі текстові повідомлення (SMS)	59
батьківські збори	36	Інтернет-форум / шкільний портал	41
телефонні дзвінки	25	телефонні дзвінки	7
тренінги	2	індивідуальні зустрічі поза школою	81
бесіди в школі	19	зустріч батьків (інтерв'ю)	3

Дані таблиці свідчать, що найчастіше налагодження зв'язків з батьками в обох країнах відбувається через індивідуальні зустрічі в школі (Україна) та поза школою (Польща). У Польщі, на противагу Україні, більше уваги приділяють ІКТ як засобу, який допомагає комунікувати з батьками. Незважаючи на те, що в нашій країні батьки, як і вчителі, використовують ІКТ, проте поширеність їх не є домінуючою. Особливістю взаємодії з батьками в українських школах все ж таки залишаються індивідуальні та групові зустрічі, які допомагають вирішувати проблемні питання.

Безсумнівно, варто враховувати досвід Польщі, це надасть можливість економити час учителя та використовувати ІКТ задля інформування батьків щодо питань виховання та навчання своїх дітей. Не менш ефективним буде створення блогів, інтернет-конференцій, відео-порадників для батьків, які допоможуть підвищити їх педагогічну культуру.

4. Висновки

Проаналізувавши досвід Польщі, можна стверджувати, що для того, аби відбулися прогресивні зрушення в освітній сфері, потрібно приділяти значну увагу медіаграмотності сучасних студентів, надавати можливість розвивати їх креативну компетентність та уміння працювати в команді, ознайомлювати їх з особливостями роботи соціальних працівників задля здійснення корекції та злагодженості дій, спрямованих на допомогу сім'ям.

Перспективами подальших досліджень є вивчення зазначеної проблеми в інших європейських країнах.

References:

1. Бугаєць Н.А. Професійно-педагогічна підготовка майбутніх учителів до роботи з сім'єю учня : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Н. А. Бугаєць. – Харків, 2002. – 202 с.
2. Будник О. Б. Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів до соціально-педагогічної діяльності : дис. ... док. пед. наук : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / О. Б. Будник. – Житомир, 2015. – 552 с.
3. Буздуган О. А. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до педагогічної взаємодії з батьками учнів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / О. А. Буздуган. – Одеса, 2013. – 213 с.
4. Вільчковський Е. С. Підготовка педагогів для дошкільних закладів у польських ВНЗ у контексті Болонського процесу / Е. С. Вільчковський, А. Е.

- Вільчовська, В. Р. Пасічник. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://vuzlib.com/content/view/263/84/>.
5. Кучай О. Підготовка майбутніх учителів початкових класів у Польщі та Україні / *Spektrum pedagogiki religii* / pod redakcją ks. Mariana Włosińskiego // Copyright by Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna we Wrocławku. – Wrocław, 2014. – С. 257–268.
 6. Редакція YaVP 5 відмінностей польської та української школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.yavp.pl/uk/osvita-v-polshchi/5-vidminnostei-polskoi-ta-ukrainskoi-shkoly-12889.html>.
 7. Хартія Ради Європи з освіти для демократичного громадянства й освіти з прав людини, 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.novadoba.org.ua/sites/default/files/files/CharterEDCHREUkr_new5.pdf.
 8. Шанскова Т. І. Соціально орієнтована підготовка майбутніх учителів початкової школи до роботи з батьками : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Т. І. Шанскова. – К., 2002 – 22 с.
 9. Шульга А. В. Компоненти підготовки майбутніх учителів до роботи з батьками молодших школярів із неповних сімей // *Наукові записки. Серія: педагогіка*. – 2016. – № 3. – С.196–202.
 10. Я возвращаюсь в Польшу... Начальная школа – часть II [Електронний ресурс]. – [Режим доступу] : <http://powroty.otwartaszkola.pl/file.php/1/przewodniki/Przewodnik2RUS.pdf>.
 11. Hernik K. i Malinowska K. Jak skutecznie współpracować i komunikować się z rodzicami i społecznością lokalną. Poradnik dla nauczycieli i dyrektorów. – Warszawa : Instytut Badań Edukacyjnych, 2015. – 78 s.
 12. Kuzma J. Nauczyciele przyszłej szkoły / J. Kuzma. – Krakow, 2000. – 197 s.

Transliteration of References:

1. Buhaiets N.A. (2002). Profesiino-pedahohichna pidhotovka maibutnikh uchyteliv do roboty z simieiu uchnia : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 / N. A. Buhaiets. Kharkiv, 2002. – 202 s.
2. Budnyk O.B. (2015). Teoretychni i metodychni zasady profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv do sotsialno-pedahohichnoi diialnosti : dys. ... dok. ped. nauk : 13.00.04 – teoriia i metodyka profesiinoi osvity / O. B. Budnyk. Zhytomyr, 2015. 552 s.
3. Buzduhan O.A. (2013). Pidhotovka maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv do pedahohichnoi vzaiemodii z batkamy uchniv : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 / O. A. Buzduhan. Odesa, 2013. 213 s.
4. Vilchkovskiy E.S. Pidhotovka pedahohiv dlia doshkilnykh zakladiv u polskykh VNZ u konteksti Bolonskoho protsesu / E. S. Vilchkovskiy, A. E. Vilchkovska, V. R. Pasichnyk. [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <http://vuzlib.com/content/view/263/84/>.

5. Kuchai O. (2014). Pidhotovka maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv u Polshchi ta Ukraini / Spektrum pedagogiki religii / pod redakcją ks. Mariana Włosińskiego // Copyright by Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna we Włodawku. Włodawek. S. 257–268.
6. Redaktsiia YaVP 5 vidminnostei polskoi ta ukrainskoi shkoly [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <https://www.yavp.pl/uk/osvita-v-polshchi/5-vidminnostei-polskoi-ta-ukrainskoi-shkoly-12889.html>.
7. Khartiia Rady Yevropy z osvity dlia demokratychnoho hromadianstva y osvity z prav liudyny, 2010 r. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : https://www.novadoba.org.ua/sites/default/files/files/CharterEDCHREUkr_new5.pdf.
8. Shanskova T.I. (2002). Sotsialno oriietovana pidhotovka maibutnikh uchyteliv pochatkovoi shkoly do roboty z batkamy : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 / T. I. Shanskova. K. 22 s.
9. Shulha A.V. (2016). Komponenty pidhotovky maibutnikh uchyteliv do roboty z batkamy molodshykh shkoliariv iz nepovnykh simei // Naukovi zapysky. Seriia: pedahohika. № 3. S.196–202.
10. Ya vozvrashchaius v Polshu... Nachalnaia shkola – chast II [Elektronnyi resurs]. – [Rezhym dostupu] : <http://powroty.otwartaszkola.pl/file.php/1/przewodniki/Przewodnik2RUS.pdf>.
11. Hernik K. i Malinowska K. (2015). Jak skutecznie współpracować i komunikować się z rodzicami i społecznością lokalną. Poradnik dla nauczycieli i dyrektorów. Warszawa : Instytut Badań Edukacyjnych. 78 s.
12. Kuzma J. (2000). Nauczyciele przyszłej szkoły / J. Kuzma. Krakow, 2000. 197 s.

The Author

Natalia SINELNIKOVA
Candidate of Pedagogical Sciences,
Borys Grinchenko Kyiv University,
Kyiv, Ukraine
E-mail: sinat@ukr.net

Abstracts

НАТАЛІЯ СІНЕЛЬНІКОВА. Професійна підготовка вчителів початкової школи до роботи з батьками: досвід Польщі та виклики для України. Підготовка вчителів до роботи з батьками в Польщі здійснюється із залученням сучасних технологій навчання, а саме – ІКТ. Досвід польських учителів та позитивні результати роботи свідчать про стратегічно правильний вектор розвитку державної політики у цій сфері. В Україні з кожним ро-

ком дедалі відчутнішою є потреба в удосконаленні змісту підготовки вчителів початкової школи, інформаційному забезпеченні освітнього процесу. Зберігається стійка тенденція до формування інформаційних компетенцій майбутніх учителів початкової школи, збагачення їх інноваційними досягненнями європейських країн. Дані анкетування, проведеного серед українських учителів початкової школи, свідчать про те, що форми роботи з батьками, які використовувалися донині, мають більш традиційний характер. Аналогічне опитування, проведене польськими науковцями, спрямоване більш на індивідуальний підхід учителів до батьків засобами ІКТ. Перед вітчизняною системою вищої освіти постає необхідність запозичення результативного досвіду Польщі. Уваги потребує зосередження викладачів вищої школи саме на методичній підтримці майбутніх учителів початкової школи у контексті сучасних форм роботи з батьками.

Ключові слова: підготовка, вчитель початкової школи, майбутні учителі, батьки, сім'я, освіта, форми роботи з батьками, індивідуальні зустрічі в школі, короткі текстові повідомлення (SMS), електронна пошта, батьківські збори, телефонні дзвінки, Інтернет-форум, шкільний портал.

NATALIIA SINELNIKOVA. Przygotowanie zawodowe nauczycieli szkół podstawowych do pracy z rodzicami: doświadczenia Polski i wyzwania dla Ukrainy. Kształcenie zawodowe nauczycieli szkół podstawowych do pracy z rodzicami w Polsce odbywa się z wykorzystaniem nowoczesnych technologii edukacyjnych, zwłaszcza ICT. Doświadczenia polskich nauczycieli oraz pozytywne wyniki ich pracy świadczą o strategicznie właściwym kierunku rozwoju polityki państwa w tym obszarze. W Ukrainie z roku na rok coraz bardziej odczuwalna staje się potrzeba doskonalenia treści przygotowania nauczycieli szkół podstawowych oraz wsparcia informacyjnego procesu edukacyjnego. Obserwuje się stałą tendencję w kierunku kształtowania kompetencji informacyjnych przyszłych nauczycieli szkół podstawowych, wzbogacania ich o innowacyjne osiągnięcia krajów europejskich. Analiza wyników ankietowania przeprowadzonego wśród ukraińskich nauczycieli szkół podstawowych wskazuje, że dotychczas stosowane formy pracy z rodzicami mają bardziej tradycyjny charakter. Podobne ankietowanie przeprowadzone przez polskich naukowców wykazało bardziej indywidualne podejście nauczycieli do rodziców za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych. Przed krajowym systemem szkolnictwa wyższego stoi

potrzeba zaczerpnięcia skutecznego doświadczenia Polski. Konieczne jest skupienie uwagi wykładowców szkół wyższych na wsparciu metodycznym przyszłych nauczycieli szkół podstawowych w kontekście nowoczesnych form pracy z rodzicami.

Słowa kluczowe: *przygotowanie, nauczyciel szkoły podstawowej, przyszli nauczyciele, rodzice, rodzina, edukacja, formy współpracy z rodzicami, spotkania indywidualne w szkole, krótkie wiadomości tekstowe (SMS), poczta elektroniczna, zebrania z rodzicami, rozmowy telefoniczne, forum internetowe, portal szkolny.*

* *Стаття підготовлена у 2017 році (коли тривав 4-й рік війни, яку в 2014 році розпочала Росія проти України) і вперше представлена на I-й Міжнародній Міждисциплінарній Асамблеї "ПІТСР: дорослі, діти та родини в ситуації війни" (8-10 грудня 2017 року, м. Київ, Україна) (Ред.)*